



Monumentnummer*: 516112

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 27 november 2000
Kadaster deel/nr 82995/184

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Lisse	Lisse	Zuid-Holland					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Achterweg-Zuid	35			2161 DX	Lisse		
Achterweg-Zuid	37			2161 DX	Lisse		
Achterweg-Zuid	39			2161 DX	Lisse		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel			
Lisse	B			2820			

Omschrijving**

Inleiding

In de eerste helft van de zeventiende eeuw ontstaan landgoed met boerenhofstede, oorspronkelijk bekend onder de naam Westergeest. In 1660 bouwde Jonkheer Adriaan van der Laen op de plaats van de boerderij een buitenhuis met jachtkamer en aangebouwde boerenshuur, waardoor het meer het uiterlijk van een boerenhoeve dan van een buitenhuis had, en werd de naam van het landgoed officieel gewijzigd in Wassergeest. Aan het eind van de zeventiende eeuw was Wassergeest het eigendom geworden van Jacob, Baron en Rijksgraaf van en tot Wassenaer, Heer van Obdam en diens nazaten, onder wier beheer het verval van het buiten inzette. In de daarop volgende eeuwen was het landgoed in bezit van diverse adellijke families. Het huis Wassergeest kreeg waarschijnlijk in 1790 de toevoeging van de zijvleugels, waarmee in grote lijnen de nog bestaande, door een Ambachtelijk-traditionele bouwstijl gekenmerkte hoofdvorm werd verkregen. Het huis werd in 1852 omschreven als "een kapitale, solide gebouwde, goed geordonneerde herenhuizinge". In 1855 werd het huis verbouwd en vergroot en kreeg het complex weer de functie van BOERDERIJ. Eén van de ruimtes in het woonhuisgedeelte werd toen ook in gebruik genomen als rosmolen. De middenpartij van de voorgevel werd in dezelfde tijd verhoogd met de zo karakteristieke trapgevel. In 1875 schreef de rondtrekkende Craandijk over het landgoed Wassergeest "..... met zijn nieuwe smaakvolle hoeve die onder het landgoed Wassergeest behoort". In 1909 volgde een vrij ingrijpende

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



interne verbouwing, waarbij het huis werd verdeeld in vier werkmanswoningen. In die tijd werd ook de boerenschuur verbouwd tot BOLLENSCHUUR ten behoeve van het er destijds gevestigde bollenbedrijf van de familie Tromp. In 1930 werd een dwars op de bollenschuur staande schuur opgetrokken uit oude, van een afgebroken schuur afkomstige handvormsteen.

De ruimte tussen de beide schuren werd kort daarop overdekt. Ten noord- oosten van het huis bevindt zich nog een in oost-westelijke richting lopend water. Het huis heeft vroeger aan de oostzijde (voorgevel) een verbinding gehad met de Heereweg.

Tegenwoordig (dd. 1996) bevat het woonhuisgedeelte twee woningen en een kantooruimte. De bollenschuur heeft nog wel een agrarische functie, maar wordt niet meer gebruikt als bollenschuur.

Omschrijving

De hoeve Wassergeest is opgetrokken in schone handvormsteen, vanuit een min of meer T-vormige plattegrond. De gevels zijn voorzien van een gepleisterde plinten, staafankers en worden verlevendigd en geaccentueerd door het gebruik van hardsteen en gele baksteen rondom de gevelopeningen.

Het vooraanzicht is symmetrisch bestaande uit een langgerekt bouwdeel van drie vensterassen met op de uiteinden twee kort vooruitspringende, identieke bouwdelen (avant-corps) met een vensteras. De middenas wordt benadrukt door een trapgevel met dwarskap en de avant-corps met topgevels aan steekkappen met enigszins uitkragende dakranden met vlakke windveren en amkelaar. De trapgevel maakt deel uit van de verbouwing uit 1855; de horizontale bouwnaad ligt ter hoogte van de flankerende dakgoten. De horizontale delen van de trapgevel worden afgedekt met geprofileerde dekplaten. In de trapgevel een dubbele opgeklampte deur en een gescheiden, korfboogvormig bovenlicht met diagonale roedenverdeling. In de linker dagkant drie hardstenen hoekstenen. De korfboog is, evenals de bogen van de overige gevelopeningen van het woongedeelte, van geel geverfde baksteen. Op de zolderverdieping twee rondboog-venstertjes en in de geveltop een smal licht binnen een omlijsting van gele baksteen. Aan weerszijden van deze middenas bevindt zich een met luiken behangen rondboog-tweelicht met gemetselde penant en op klampen rustende dakgoten. De avant-corps zijn voorzien van een gelijkvormig rondboog-tweelicht met in de top een klein rondboog tweelicht gelijk aan die in de middenpartij, alsmede een klein rechthoekig venster in de geveltop. In de naar de trapgevel gekeerde zijgevels een vernieuwde invulling van een deuropening met afgeronde bovenhoeken.

In de linker zijgevel (zuidzijde) bevindt zich rechts een niet oorspronkelijke invulling van een deuropening met hardstenen hoekstenen in de linker dagkant onder een liggende ellipsboog en een boogtrommel met de naam 'Wico', een klein venster met afgeronde bovenhoeken en een smal, hoog geplaatst, onder rollaag staand venstertje. Links daarvan, onder de puntgevel, op de begane grond twee rechtgesloten vensters onder rollaag en een venstertje met kruisraam; in de geveltop twee kleine rondboog-vensters en drie rechthoekige venstertjes met een omlijsting van gele baksteen. Geveltop afgedekt door een rollaag en waarschijnlijk van kunststeen vervaardigde tegels.

De rechter zijgevel (noordzijde) heeft segment- en rondboogvormige venster- en deurbogen van gele verblendsteen boven de gevelopeningen van de begane grond. In de geveltop een rechthoekig venster en drie smalle venstertjes binnen een omlijsting van gele verblendsteen.

Haaks op de oorspronkelijk symmetrische achterzijde (westkant) staat een bollenschuur. In het geveldeel rechts hiervan, van links naar rechts: een dichtgezette deuropening met hardstenen hoekstenen en een rollaag met afhangende afgeronde hoeken; een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



rechtgesloten venster en een deur in een vergelijkbare deuropeningopening. In het geveldeel links hiervan, van links naar rechts: een deur onder bovenlicht en verblendstenen segmentboog, een rondboog-tweelicht en een uitgebouwde opkamer onder een lessenaardakje, voorzien van twee, met luiken behangen rondboog-vensters met een diagonale roedenverdeling en bogen van gele baksteen; rechtsonder een licht getoogd keldervenster met een boog van gele baksteen, diefijzers en een raam met roedenverdeling in de vorm van een andreaskruis.

De aangebouwde bollenschuur heeft in de noordelijke langsgewel zes oorspronkelijke raamdeuren met roedenverdeling onder een geprofileerde, op houten klampen rustende gootijst. De kopgevel, waarvan de begane grond grotendeels aan het gezicht is onttrokken door de overkapping van de ruimte tussen de bollenschuur en een tweede, hier dwars op staande schuur uit 1930, heeft op de begane grond de oorspronkelijke, getoogde gevelopeningen met schuifdeur en op de zolderverdieping drie ijzeren roosvensters, een raamdeur met roedenverdeling gevat in een verblendstenen omlijsting en een platte liggende ellipsboog van verblendsteen. De zuidelijke langsgewel heeft eveneens met zes raamdeuropeningen, maar met een niet oorspronkelijke invulling met roedenverdeling.

Tussen de bollenschuur en de hier loodrecht op staande schuur bevindt zich een uit schone baksteen opgetrokken TUINMUUR met spaarvelden, een opgeklampte deur en een afdekking in de vorm van een ezelsrug. De uit oude handvormsteen opgetrokken schuur staat onder een met Hollandse pannen gedekt zadeldak. Alle gevelopeningen zijn rechtgesloten en de dakgoten rusten op uitgemetselde klossen.

Het INTERIEUR van het woonhuis is nog voor een deel in oorspronkelijke staat. De meeste ruimtes op de begane grond hebben een balkenplafond. De kamer in de noordvleugel heeft bovendien een plankenvloer, de omkasting van een bedstee, een nieuw gemetselde schouw met oude, ijzeren stookplaat, een houten steektrap met bordes naar de zolder en een rondboogdoorgang naar een nu als keuken in gebruik zijnde achterkamer met een gemetselde schouw uit 1909 en eveneens een plankenvloer. De kap is, evenals de steekkappen en de dwarskap, voorzien van dakbeschot en een eenvoudig Hollands spant. Iets excentrisch van het midden bevindt zich een brede gang achter één deur van de dubbele voordeur. Tussen de twee deuren - hier loodrecht opstaand - staat een in 1909 opgetrokken muur met rondboogdoorgang. Deze muur scheidt de gang van een ruimte met bedstee. Een ruimte aan de andere kant (zuidelijk) van de gang bevatte ooit een rosmolen. De gang staat in rechtstreekse verbinding met een 17de eeuwse kelder en de opkamer. De kelder heeft een dubbele kelderdeur en door kruisgewelven overwelfde ruimtes die zijn voorzien van eveneens 17de eeuwse, grauwe plavuizen. Links van de kelderdeuren de opgang naar de opkamer met balkenplafond, bedstee en een houten schouw met ijzeren haardplaten. Enkele dikke muren in het huis maakten waarschijnlijk eveneens deel uit van de zeventiende kern. Het interieur van de bollenschuur is van ondergeschikt belang voor de bescherming van rijkswege.

Waardering

- Het huis Wassergeest met bijbehorende bollenschuur is cultuurhistorisch van algemeen belang vanwege de belangrijke plaats die deze combinatie inneemt in de geschiedenis van de bollencultuur in het algemeen en in die van de Bollenstreek in het bijzonder. Het gebouw is tevens van belang vanwege de geschiedenis van Lisse en het voormalige landgoed Wassergeest.

- Het gebouw is architectuurhistorisch van algemeen belang vanwege de bijzondere bouwhistorie en vanwege de karakteristieke vormgeving en detaillering van de verschillende onderdelen, die in nauwe relatie staan tot de specifieke functies die het heeft en heeft gehad. Het is tevens van belang als representatief vertegenwoordiger van een type bollenschuur, dat een belangrijke plaats inneemt in de ontwikkeling van de bollenschuren.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



- Wassergeest heeft ensemblewaarde als beeldbepalend, met het omringende landschap vergroeide object en vanwege de visuele en functionele samenhang tussen de samenstellende onderdelen.
- Het complex is tevens van belang vanwege de herkenbaarheid en de ruime mate van gaafheid van het exterieur en delen van interieur.
- Als type heeft het gebouw bovendien zeldzaamheidswaarde.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Boerderij(M1)